

## UDAKO EKAITZAK 625 LERROETAN

Iritsi zaigu uda. Ailegatu zaigu udari dagokion programazio merkealdietakoa. Heldu dira uda-gauetako ekaitz deliziosoa. Horiei esker, maiz, sarri, askotan, usu, Tele 5, A3, TVE eta ETBko seihun eta hogeita bost lerroak mendi eta antenen gainean katramilatzen dira. Ondorioz, gure pantaila txikitxoetan, elur grisa baino ez dago ikusgai. Jainkoak ala Deabruak bedeinka ditzala udako enbata mesedegarri horiek! □

## SOZIOLINGUISTIKA

KIKE AMONARRIZ

## EUSKALGINTZAREN BERREGITURAKETA

94/95 ikasturtea mugarri suerta daiteke eta suertatu beharko luke euskalgintzan.

«Berregituraketa» eta «hitzarmena» hitzak behin baino gehiagotan entzun eta erabili ditugu aspaldion. Biak uztartu eta euskalgintzari indarberrituz ekitea lortzen badugu 2000. urtera egoera kualitatiboki desberdin batean hel gaitzkeela derizkiot.

Hori baieztatzeko zantzuak ugariak izan dira hilabeteotan. Nagusiena Eusko Jaurlaritzaren Kultura Sailean antzeman den strategi aldaketa, euskalgintzaren eta mundu politikoa-  
ren adostasun zabala lortu duena.

Hilabete gutxitan aurrerapauso nabarmenak ezagutu ditugu. Kultura Sailetik UEMA, Egunkaria, Bertan edo AEKrekiko zabaldu diren komunikazio-kanal berriek urtetan itxita egon den atea zabaltzeko asmoa dagoela adierazten dute.

Guzti honek euskalgintzaren berregituraketa sakon baten atarian jartzen gaitu eta berregituraketa alor garrantzitsue-

tan gertatu beharko da: irakaskuntzan, helduen euskalduntze-alfabetatzean, hizkuntza-politikaren organo eta organigraman, euskararen aldeko mugimendu sozialean, administrazio-maila desberdinen arteko koordinaketan, herri-mugimendu eta administrazioaren arteko komunikazio-kanaketan, etab.

Eta berregituraketa hori, euskarak beharrezkoak dituen baldintzetan gerta dadin, ezinbestekoa izango da, sinatu diren hitzak eta zabaldu diren harreman-bideak sakondu eta adostea.

Aldaketa sakonenak Euskal Komunitate Autonomoan gertatuko direla argi badago ere, espero genezake hurrengo lau urteetan euskararen egoerak aldaketak eta hobekuntzak eza-gutuko dituela Iparraldean abertzaletasuna bizitzen ari den gorakadari eta mugaz gaindiko era guztietako harremanei esker. Bayrouk hamaika aldiz adierazitakoak ezin daitezke beraz hitz hutsetan gera.

Nafarran ordea ez dirudi aldaketarako zantzurik soma daitekeenik: euskararen aurkako diskurtsoaren eraso berri zabala ezagutu dugu azken hilabeteotan, prentsa bidez batipat, eta edukietan sakoneko aldaketarik suposatzen ez bazuen ere, euskararen aldeko jarrerak areagotu eta motibatzeke balio zezakeen Euskararen Legearen aldaketa ez da aurrera atera. □

## EUSKARAREN FESTAK ETA GAZTEAK

Datua harrigarria egin zitzaidan. Gure herrian, Herri Urrats-era joateko dozenatik gora autobus beteta gero, ezin izan genuen jende gehiago hartu, autobus librerik ez zegoelako inguruan!

Duela urte batzuk, festa hauen arriskua zein izan zitekeen adierazteko Lluís Aracilen esaldi bat erabiltzen zen. Gutxi gora-behera, «ezein hizkuntz normalizazio proiekturik ordezko gisa erabiltzen ziren festa gregarioak» bihur zitezkeela esaten zen.

Behar bada, azken urteotan festa hauetara doan jendearen estiloa ere aldatu egin da. Batetik, hasierakoetara hurbil-

tzen ez zen hainbat jende azaltzen hasi da (azken Herri Urra-tsean nabarmena zen bertako jende helduaren presentzia handiagoa) eta bestalde, gero eta gazte gehiago joaten da. Garai batean askoz ere «festa familiaragoak» (familia euskaltzaleak) zirenak, gero eta «festa zabalagoak eta gazteagoak» ari dira bilakatzen.

Eta bilakaera horretan, festa hauek lortzen ari dira gazteen arteko euskararekiko atxekimendua, erabilera eta hizkuntza-ren zentzu ludikoa indartzea.

Helduen arteko motibazioa sakontzeko eta gazteen arteko erabilpena indartzeko funtzioak betetzen jarraitzen duten bitartean ona izango da festa hauen bidez Euskal Herria zeharkatzen jarraitzea. □

#### ORIOKO GAZTEAK

Badira urte batzuk Orioko Euskara-Batzordeak, beste hainbat Udalek eta Euskara-Taldek bezala, herriko gazteen euskararen erabilpenari buruzko kezka agertu zuela.

Izan ere, Orioko gazte guztiak euskara ulertzeko gai izan arren eta lautik hiru baino gehiago hitz egiteko kapaz, euskara erabilpena oso bajua baitzen (1989ko kale-erabilpenaren neurketan gazteen arteko erabilera %30,2koa zen).

Arazoa atzeman ondoren, gaiaren inguruko azterketa berezi bat egin zen gazteen iritziak, erabilera-esparruak, erdararen folkoak, eskola-orduz kanpoko ihardueren egoera, gazte ia-euskaldunen joerak, etab. ezagutzeko

Bertan jasotako ondorioetan oinarriturik plangintza zehatza aurkeztu zen eta berau garatzeari ekin zion udalak: gazte-talde eta gazteekin lotura zuten elkarte eta erakundeekin bilerak, gaiari buruzko informazio zabala, bideoa, marketing-kanpaina (elastiko, pin eta guzti), hitzarmenak, soziolinguistika-ikastaroa, etab.

Guztia «Euskaraz Gazte!» lemapean eta Udal Euskara-Batzordearen babespean sortutako Gazteen Azpibatzearen gidaritzapean.

Egitasmoa eredugarria gertatu da eta horren froga lortutako emaitzak dira. Egitasmoak egin dituen bi urte hauetan gazteen arteko euskararen erabilpena bikoiztu egin da, Udalak 1994an egin duen neurketan %62,3ra igo delarik.

Estropadetatik kanpo ere, «Aupa Orio!» esateko moduan gaude.□

#### DATU KEZKAGARRIAK

Datu kezkarriak Xabier Isasik kaleratu dituenak.

Berak zehaztasun handiz egindako ikerketaren bidez ikusenezake 1986an 16 urtetik gora zituztenen artean, bost urte geroago (1991ko zentsuan) gutxiago direla kopuru garbieran euskaldunak. Konparazio batera 40 urtekoen artean euskaldunen kopuru garbia txikiagoa dela 1991n 1986an 35 urte zituztenen artean baino.

Bestalde, ama-hizkuntza euskara eta erdara batera dituztenen kopurua ere nabarmenki jaitsi da, logika guztien arabera igo edo gutxienez mantendu egin behar zuenean. Kontuan izan behar da, familia mistoen bidezko transmisioa, haurtzaindegiak, etab. direla eta, ama-hizkuntza bezala biak aldi berean dituztenen kopurua handiagoa dela adin txikienetan, zaharrentan baino.

Egoera honetan hipotesi desberdinak planteatu daitezke. Baita korrenari (baina kasu honetan probabilitate gutxien dituenari) jarraiki, gerta liteke, euskaldunen kopuru erreala gaur egun eman dena baino altuxegoa izatea.

Badirudi ordea, errealitatetik hurbilago egon daitezkeela bestelako hipotesi ezkorragoak. Horien artean honako hauek aipa daitezke: emigrazioa (hizkuntzaren aldetik, inmigrazioak

adina kalte egin diezagukeena), edo oraindik ere kaltegarriagoa litzatekeena, hainbat euskaldunberriren hizkuntz erosioa.

Onartzen den hipotesia onartzen dela ere, datu hauek hausnarketa sakona eskatzen dute, kasurik onenean ere, hezkuntza-mundutik kanpoko euskalduntze-prozesuaren moteltzearen zantzuak agertzen dituztelako.

Alde honetatik guztiz interesgarritzat jotzen dut EKBtik zabaldu den «Euskalduntze Alfabetatzerako oinarri berriak» izeneko txostena, hausnarketarako erreflexio interesgarriak biltzen baititu bertan.□

#### JUSTIZI ADMINISTRAZIOA

Justizi administrazioa izango da, administrazio-erakunde desberdinen artean normalizazio-prozesuan atzendumen dabilena.

Bertan euskararen normalizazio-prozesuari hel dakion egingadako eskaerak ugariak izan dira: erakundeak, udalak, alderdi politikoak... Orain arte, ordea, ezentzunarena egin diete eskaera horiei.

Duela gutxi, aurrerapauso garrantzitsua emanez, Bizkaiko Abokatuen Elkargoak, Abokatuen Euskara-Batzordearen iniziatiba sustatuz Hizkuntz Eskubideei buruzko informazio-kanpaina bukatu du, eskubide horiek bermatzeko bere aholkularitza eskainiz eta justizi administrazioan euskararen normalizazioari ekiteko proposamenak luzatuz.

Demokraziaren Aldeko Epaileen elkarteak ere, bere alde-tik, beste proposamena plazaratu du.

Izan ere, Autonomi Estatutuak 15 urte eta Euskararen Legeak 10 urte beteta gero, legetasuna eta eskubideen defentsarako sortutako erakundeek herritarren legezko hizkuntz eskubideak ez errespetatzea, hizkuntz eta kultur aniztasunaren inguruan estatuak duen sentiberatasun eskasaren ispilugarbia besterik ez da.□